

3 (Sem-6/CBCS) SKT HC 1

2025

SANSKRIT

(Honours Core)

Paper : SKT-HC-6016

(Ontology and Epistemology)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Essentials of Indian Philosophy)

(Marks : 30)

1. Answer the following questions :

1×6=6

अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं देयम्—

(a) What is the meaning of the term 'दर्शन'?

दर्शनशब्दस्य कोऽर्थः?

(b) Patañjali is the propounder of Sāṃkhya philosophy.

(Write True or False)

पतञ्जलिः सांख्यदर्शनस्य प्रवर्तकोऽस्ति।

(शुद्धमशुद्धं वा लिखत)

(c) Vastuvāda is accepted by _____ philosophy.

(Fill in the blank)

वस्तुवादः _____ दर्शनेन स्वीक्रियते।

(रिक्तस्थानं पूर्यतु)

(d) In which philosophy Āryasatyas are discussed?

कस्मिन् दर्शने आर्यसत्यानि आलोच्यन्ते?

(e) What is meant by Ānvīkṣikī?

आन्वीक्षिकी इत्यनेन किं सूच्यते?

(f) Who was the first Tīrthānkara?

प्रथमः तीर्थंकरः कः आसीत्?

2. Answer the following questions : 2×2=4

निम्नलिखितयोः प्रश्नयोः उत्तरं देयम्—

(a) What is the meaning of the term 'Nāstika'?
Write down the names of the Nāstika schools of Indian philosophy.

नास्तिकपदस्य कोऽर्थः? भारतीयदर्शनस्य नास्तिकसम्प्रदायानां नामानि लिखतु।

(b) What is the main purpose of philosophy?
Discuss briefly.

दर्शनस्य मूलोद्देश्यं किं भवति? संक्षेपेण आलोच्यताम्।

3. Write short notes on any two of the following :

5×2=10

अधोलिखितेषु विषयद्वयं गृहीत्वा समासेन टिप्पणी लेखनीया—

(a) Naturalism

स्वभाववादः

(b) Doctrine of real transformation

परिणामवादः

(c) Idealism

प्रत्ययवादः

4. What is Satkāryavāda? Discuss elaborately. 10

को नाम सत्कार्यवादः? सविस्तरम् आलोचना विधेया।

Or / अथवा

Prepare a note on Dvaitavāda.

द्वैतवादस्योपरि एकः प्रबन्धः प्रस्तूयताम्।

UNIT—II

(Ontology)

(Marks : 20)

5. Answer the following questions : 1×4=4

अधोलिखितानां प्रश्नानामुत्तरं देयम्—

- (a) Who is the writer of *Tarkasaṅgraha*?

तर्कसंग्रहस्य लेखकः कः?

- (b) How many Padārthas are accepted in the *Tarkasaṅgraha*?

तर्कसंग्रहे कति पदार्थाः स्वीक्रियन्ते?

- (c) Define Sāmānya.

सामान्यस्य संज्ञा प्रदेया।

- (d) Write down the name of any commentary on *Tarkasaṅgraha*.

तर्कसंग्रहस्य कस्यापि एकस्य भाष्यस्य नाम लिखतु।

6. Write short answers to the following questions :

2×3=6

अधस्तनानां प्रश्नानां संक्षेपेण उत्तरं देयम्—

- (a) Write a short note on the three Dharmas of Padārtha.

पदार्थस्य धर्मत्रयविषये एकः संक्षिप्त प्रबन्धः लेखनीयः।

- (b) Define Manas. Write down its features.

मनसः संज्ञा प्रदेया। अस्य वैशिष्ट्यं लिखतु।

- (c) What are the five Karmas?

पञ्चकर्माणि कानि भवन्ति?

7. Define Ātman. Discuss the qualities of Ātman. 10

आत्मनः संज्ञा प्रदेया। आत्मनः गुणाः आलोचनीयाः।

Or / अथवा

Prepare a note on Abhāva.

अभावमवलम्ब्य एको निबन्धो विरच्यताम्।

(6)

UNIT—III
(Epistemology)
(Marks : 30)

8. Write short notes on any two of the following :

5×2=10

अधोलिखितेषु विषयद्वयप्रसङ्गे समासेन टिप्पणी लेखनीया—

(a) Anumāna

अनुमानम्

(b) Pramā

प्रमा

(c) Ayathārthānubhava

अयथार्थानुभवः

9. Answer any two of the following questions :

10×2=20

निम्नलिखितप्रश्नानां द्वयोः उत्तरं देयम्—

(a) Discuss Kāraṇa with its varieties.

प्रकारसहितं कारणं विविच्यताम्।

(b) What is Śabda? Discuss elaborately.

को नाम शब्दः? विशदरूपेण आलोच्यताम्।

(7)

(c) Define Pratyakṣa. Write a note on different types of Pratyakṣa.

प्रत्यक्षस्य संज्ञा देया। प्रत्यक्षस्य भागान् गृहीत्वा एकः प्रबन्धः लेखनीयः।

(d) Prepare a note on Hetvābhāsa.

हेत्वाभासोपरि एको निबन्धः प्रस्तूयताम्।
